

Jaarverslag

Aansluitingsnetwerk VO-HO Fryslân

2013

Leeuwarden, 27 maart 2014

Inhoudsopgave

1. Opbrengsten Aansluitingsnetwerk in 2013.....	4
1.1 LOB trajecten versterkt.....	4
1.2 DOTs: investering in kwaliteit van docenten	4
1.3 Docentenconferenties.....	4
1.4 Resultaten HBO-Aansluitingsmonitor	4
2. Resultaten netwerk in relatie tot doelstellingen	6
3. Werkgroepen	7
3.1 Werkgroep LOB communicatie.....	7
3.2 Werkgroep LOB onderwijs.....	7
3.3 Stuurgroep	8
4. Bijeenkomsten & conferenties	9
5. Samenwerking in regionaal vo-ho netwerk Noord.....	10
6. Monitoren.....	11
6.1 Terugkoppeling Studieresultaten Propedeuse: Friese studenten scoren beter	11
6.2 HBO-Aansluitingsmonitor	11
7. Kenniscirculatie.....	12

1. Opbrengsten Aansluitingsnetwerk in 2013

1.1 LOB trajecten versterkt

Het aanbod en de deelname van leerlingen aan LOB activiteiten is in 2013 verder toegenomen. Alle activiteiten worden jaarlijks geëvalueerd. Leerlingen beoordelen de LOB activiteiten in het algemeen als zeer positief, ze dragen bij aan bewustwording en kennis over de uiteindelijke profielkeuze (havo 3) en studiekeuze. Het afgelopen jaar zijn weer diverse verbeteringen in de programma's doorgevoerd.

De lijst aanbevolen vakken voor havo 3 wordt door de decanen als zeer waardevol ervaren.

1.2 DOTs: investering in kwaliteit van docenten

In 2013 zijn Docent Ontwikkel Teams (DOTs) voor scheikunde, economie, Nederlands, biologie, wiskunde, NLT/O&O actief geweest en hebben zich verder ontwikkeld. Het Aansluitingsnetwerk ondersteunt de organisatie van de DOTs. Opbrengsten worden geplaatst op de website en via de Nieuwsbrief gecommuniceerd.

DOTs maken impliciet docenten deskundig. Vakkennis uit vo en hbo, en ook werkvelden, komt bij elkaar en levert soms innovatieve onderwijsproducten op.

Het concept van DOTs is ook elders succesvol, onder andere bij Utwente.

Aandachtspunten voor onze DOTs zijn: structureren, inplannen en communiceren.

Wanneer zijn de bijeenkomsten? Wie treedt op als trekker? Welke thema's worden opgepakt?

1.3 Docentenconferenties

Het vorig jaar verbrede aanbod van docentenconferenties is gecontinueerd. De bèta-conferentie met als thema 'voeding' vond plaats op 1 juli 2013. De EM-conferentie (14 november 2013) - met als thema 'wat kan ik met dit vak op het HBO?' - en Taalconferentie (13 maart 2014) met als thema 'ICT in de taallessen' werden goed beoordeeld. Vooral de laatste werd ook zeer goed bezocht. De thema's reken- en taalvaardigheden zijn ingebed in het programma's van deze conferenties. Deelnemers waarderen het netwerken met collega's als zeer positief. De DOTs hebben een belangrijk aandeel in het programma.

Experts van SLO leveren een belangrijke inhoudelijke bijdrage aan presentaties en workshops op de docentenconferenties.

De samenwerking in netwerk Noord heeft geleid tot afstemming van thema's bij docenten conferenties. Ook zijn thematische netwerkmiddagen georganiseerd, onder andere op het thema toetsen.

De coördinatoren van het Aansluitingsnetwerk hebben meegewerkt aan de totstandkoming van een rapport van SLO over rol van netwerken in professionalisering van docenten.

1.4 Resultaten HBO-Aansluitingsmonitor

De resultaten van HBO-Aansluitingsmonitor 2012-2013 zijn verwerkt in rapportages voor opleidingen en scholen. Algemene rapportages met vergelijkingen tussen havo-mbo en havo-vwo zijn geplaatst op de nieuwe website www.hboaansluitingsmonitor.nl.

De rapportages van HBO-Aansluitingsmonitor brengen in beeld welke interventies bij een individuele school of opleiding wenselijk zijn en kansrijk voor het verhogen van studiesucces in het hbo.

Onderzoeker Jan Kamphorst van HBO-Aansluitingsmonitor is op 14 november 2014 gepromoveerd met het proefschrift 'One size fits all?'. Dit proefschrift is gebaseerd op data van HBO-Aansluitingsmonitor.

2. Resultaten netwerk in relatie tot doelstellingen

Alle activiteiten van het Aansluitingsnetwerk VO-HO Fryslân passen binnen de kaders van de kwaliteitszorg en worden daarom gerelateerd aan de doelstellingen. Het Aansluitingsnetwerk VO-HO Fryslân heeft als doel de aansluiting te verbeteren voor leerlingen die vanuit het VO doorstromen naar een opleiding in het HO.

Zij tracht dit te bereiken door:

1. Samenhangend aanbod voor LOB
2. Bevorderen aansluiting op leerinhoud en pedagogisch/didactische aanpak
3. Monitoren van de aansluiting
4. Stimuleren kenniscirculatie in VO en HO

Hieronder worden de resultaten van het afgelopen jaar afgezet tegen de bovengenoemde punten:

LOB-communicatie	Wegwijsdag	1, 3
	DIG-IT	1, 3
	Proefstuderen / meeloopdagen	1, 3
LOB-onderwijs	Lijst aanbevolen vakken	1
	Vaksteunpunten (onder meer Netwerk Noord)	2, 4
	Docent Ontwikkel Teams (DOTs)	2, 4
Bijeenkomsten	Conferenties bèta docenten	2, 4
	Jaarvergadering	4
	Decanendag	4
	EM-conferentie	2, 4
	Taalconferentie	2, 4
Monitoren	Terugkoppeling Propedeuseresultaten	3
	HBO-Aansluitingsmonitor	3
Kenniscirculatie	Website	1, 2, 4
	Nieuwsbrief	1, 2, 4

3. Werkgroepen

3.1 Werkgroep LOB communicatie

In de werkgroep LOB communicatie van het Aansluitingsnetwerk werken communicatiespecialisten van de drie Friese hogescholen samen met twee decanen van decanenkring Friesland samen onder voorzitterschap van Bert Jan Flim. De commissie houdt zich bezig met het inhoudelijk afstemmen en organiseren van activiteiten voor leerlingen in kader van loopbaanoriëntatie en –begeleiding (LOB).

Havo 3 activiteiten

In februari 2013 heeft de WegWijsDag voor de vijfde maal plaatsgevonden met een coördinerende taak van het Aansluitingsnetwerk. Ca. 1.800 havo 3 / vwo 3 leerlingen hebben bij de NHL Hogeschool, Stenden Hogeschool en/of de Hogeschool Van Hall Larenstein korte workshops gevolgd in het kader van een eerste kennismaking met een hbo opleiding en werkvelden.

Doel is om leerlingen te ondersteunen bij de profielkeuze. Leerlingen konden zich aanmelden via de website van het Aansluitingsnetwerk. De organisatie was in handen van Inge Toering en Baukje Bergsma.

Havo 4 activiteiten

In mei 2013 hebben twaalf scholen deelgenomen aan het DIG-IT programma voor havo 4-leerlingen. Ook bij dit onderdeel bieden de drie hogescholen een programma aan dat leerlingen een beter beeld moet geven van het werkveld van hun toekomstige studierichting. Uit de evaluatie bleek dat leerlingen de inhoud van de activiteiten zeer waarderen. Aandachtspunt: het Profielwerkstuk (PWS) inzetten als LOB-instrument. Dit aspect wordt meegenomen bij de vormgeving van DIG-IT van het lopend jaar op 21 mei 2014.

Havo 5 activiteiten

De drie hogescholen bieden de mogelijkheid tot proefstuderen en meelopen. Leerlingen van (met name) havo 5 lopen een dag mee met een student van de studie van hun voorkeur.

Deze mogelijkheden worden zeer gewaardeerd door de aspirant studenten, met name wanneer zij een realistisch beeld krijgen van de studie.

Ook is het bij de meeste opleidingen van de hogescholen mogelijk (door middel van aanmelding via de website) om op een ander moment mee te lopen dan op genoemde datum. Deze flexibiliteit spreekt aan.

Kennis van mogelijkheden die hogescholen bieden

Het valt op dat bij leerlingen op de vo scholen lang niet altijd bekend is welke mogelijkheden hogescholen bieden bij de oriëntatie op studie en beroep. Veel informatie is er wel maar kennelijk onvoldoende bereikbaar voor de leerling (en zijn ouders?). De werkgroep heeft bij de website www.vo-ho.nl een leerlingenportaal ontwikkeld dat in samengevatte vorm en op toegankelijke wijze een overzicht biedt van het totaal aan mogelijkheden voor leerlingen om zich inhoudelijk op hun toekomst te oriënteren. De ontwikkeling van dit leerlingenportaal is in een vergevorderd stadium.

3.2 Werkgroep LOB onderwijs

In de werkgroep LOB onderwijs van het Aansluitingsnetwerk werken vertegenwoordigers van het ho, een decaan van decanenkring Friesland en een vo-vertegenwoordiger uit de stuurgroep samen onder voorzitterschap van Jelle Nauta. Aandachtsgebieden van de werkgroep zijn:

- DOTs

- Terugkoppeling studieresultaten propedeuse
- HBO-Aansluitingsmonitor
- Netwerk vo-ho Noord
- Lijst aanbevolen vakken
- Ontwikkelingen vanuit LICA/SLO/landelijke vaksteunpunten

De werkgroep heeft zich afgelopen jaar beraden op de werkwijze. Heel veel zaken staan goed in de steigers en vergen relatief weinig aandacht. Punt van aandacht is hoe we alle activiteiten breder onder de aandacht krijgen binnen de scholen en hogescholen. De werkgroep heeft besloten thematische bijeenkomsten te organiseren gericht op de actualiteit. De eerste activiteit is het symposium 'studiekeuze & studiesucces' van 20 maart 2014.

3.3 Stuurgroep

De samenstelling van de stuurgroep bleef ongewijzigd.

4. Bijeenkomsten & conferenties

Jaarvergadering 28 maart 2013

Op de jaarvergadering in maart 2013 waren ca. 45 vertegenwoordigers uit het vo en ho aanwezig. Tijdens deze vergadering zijn het beleids- en activiteitenplan 2013-2014 en de exploitatie en begroting vastgesteld.

In deze jaarvergadering is gediscussieerd over de uitwerking van de prestatieafspraken in het ho.

Bèta conferentie (1 juli 2013)

Op 1 juli zijn 80 vo- en hbo-docenten wiskunde, natuurkunde, scheikunde, biologie en NLT/O&O met elkaar in gesprek geweest over de vernieuwing van de examenprogramma's in de bèta-vakken. Centraal stond het thema 'voeding'. Veel deelnemers werden ontvangen bij de voedingsmiddelenindustrie in Leeuwarden.

De DOTs biologie en wiskunde zijn op deze conferentie van start gegaan.

Uit de evaluatie blijkt dat docenten de dag uitermate positief hebben gewaardeerd. De opbrengsten van de dag zijn verspreid onder de deelnemers en vastgelegd op de website <http://vo-ho.nl/steunpunten>

EM conferentie bij NHL (14 november 2013)

Aansluitingsnetwerk VO-HO Fryslân organiseerde op 14 november een conferentie rondom het EM-profiel. Tijdens deze middag bogen de ca. 40 deelnemers zich over de vraag welke (extra) studievaardigheden er extra binnen de gammavakken in het vo kunnen worden ontwikkeld om de aansluiting tussen vo en ho te verbeteren. In het algemene deel werd dit thema ingeleid door Marije Nieuwenhuizen en kwam het PWS als LOB-instrument aan de orde. Voor het eerst was er ook voor de vakken geschiedenis en maatschappijleer een aparte workshop. Twee vertegenwoordigers van het SLO hebben een workshop gepresenteerd: *van profielwerkstuk naar profielmeesterstuk* en *beoordeling pws*. OSG Sevenwolden presenteerde de resultaten van het IBC-programma dat tijdens de vorige EM-conferentie al werd aangekondigd.

Decanendag bij NHL (7 februari 2013)

Op donderdag 6 februari 2013 hebben 80 decanen en mentoren uit het voortgezet, middelbaar en hoger (beroeps)onderwijs een bezoek gebracht aan de jaarlijkse Decanendag, dit jaar bij NHL Hogeschool met als thema 'Coaching = Vakmanschap'. Bert Jan Flim heeft in een tweetal rondetafelgesprekken de opbrengsten van het Aansluitingsnetwerk besproken. Andere rondetafelgesprekken richtten zich op de rol van ouders bij de studiekeuze.

Talenconferentie NHL (13 maart 2014)

Tijdens deze middag hebben deskundigen met de deelnemende docenten gesproken over een aantal actuele thema's bij de alfa-vakken. Thema's:

- referentieniveaus bij Nederlands en in methodes Nederlands
- kernvak Engels
- taalgebruik en proces van kennisconstructie
- studeren van een taal op de NHL
- debatvaardigheden bij het schoolvak Nederlands

5. Samenwerking in regionaal vo-ho netwerk Noord

Al sinds 2006 werkt het Aansluitingsnetwerk samen met het bètasteunpunt van de RUG. In 2012 is dit steunpunt omgedoopt tot *vo-ho netwerk Noord*. Aanleiding hiervan was de opzet van regionale samenwerkingsverbanden tussen vo, hbo en wo in een tiental regio's. Centraal staat de vernieuwing van examenprogramma's bij natuurkunde, scheikunde, biologie en wiskunde. En uiteraard de verdere ondersteuning van de profielkeuzevakken Natuur, Leven & Technologie (NLT), Wiskunde D en Onderzoek & Ontwerpen (O&O) van Technasium.

Het Aansluitingsnetwerk participeerde ook afgelopen jaar actief in DOTs en netwerkbijeenkomsten voor docenten en TOA's (Technisch Onderwijs Assistenten). Het DOT NLT/O&O heeft als coach Mart Mojot van RSG Sneek en komt maandelijks in Groningen bijeen. In Leeuwarden zijn drie bèta DOTs actief: Jan van Lune (Stellingwerf college) is de coach van scheikunde, Peter Visser (Dingstede) is de coach van biologie en Dédé de Haan (NHL hogeschool) is de coach van wiskunde. De belangstelling voor de DOT bijeenkomsten varieert van 5 – 20 docenten uit vo en hbo. Bij de RUG is een netwerkbijeenkomst over toetsen georganiseerd met zo'n 70 deelnemers.

Het gezamenlijke DOT NLT/O&O is met ondersteuning van het Landelijk Vaksteunpunt NLT en Stichting Technasium in een vergevorderd stadium met de ontwikkeling van nieuwe NLT/O&O modules/opdrachten, voor havo en vwo, met als thema de 3D-printer: wie ontwerpt de snelste zonneboot?

Het Aansluitingsnetwerk heeft een aandeel in de bèta docentendag van de RUG op 18 december 2013 gehad. Omgekeerd heeft de RUG een aandeel in de bèta docentendagen in Leeuwarden.

6. Monitoren

6.1 Terugkoppeling Studieresultaten Propedeuse: Friese studenten scoren beter

In september 2013 verscheen het rapport 'Terugkoppeling Propedeuseresultaten 2011-2012'.

In dat studiejaar is het percentage Friese studenten dat de oorspronkelijk gekozen studie is blijven volgen iets gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar. 67% van de studenten in dat jaar bleven dezelfde studie volgen. In de twee voorgaande jaren was dit 62% en 64%. Nog steeds haakt 33% van de eerstejaars studenten (in Friesland) af bij dezelfde studie.

Landelijk gezien is het aantal studenten dat vasthoudt aan hun oorspronkelijke studiekeuze ongeveer gelijk gebleven in vergelijking met de voorgaande jaren. Het rendement in het studiejaar 2010-2011 was 60%. In de twee voorgaande jaren was het respectievelijk 60% en 51%. Hiermee is het studierendement van Friese leerlingen hoger in vergelijking met alle eerstejaars studenten in Nederland.

De exit onderzoeken van NHL Hogeschool en Stenden Hogeschool geven een indicatie welke factoren van belang zijn voor een student om een studie te beëindigen. Veelal geven studenten aan dat het toekomstig beroepsperspectief niet blijkt aan te sluiten bij de oorspronkelijke gedachte en dat verwachtingen rondom de studie niet zijn uitgekomen. Daarnaast is er een aantal andere factoren.

Deze gegevens betreffen in enkele gevallen (relatief) kleine leerlingen- of studentenaantallen, wat conclusies die zijn gebaseerd op deze gegevens onbetrouwbaar maakt.

6.2 HBO-Aansluitingsmonitor

Najaar 2013 is van het onderzoek 2012-2013 van HBO-Aansluitingsmonitor verschenen in de vorm van individuele school- en opleidingsrapportages. Het onderzoek sluit aan op de actuele agenda met betrekking tot prestatieafspraken en 1 mei maatregelen.

De vier hoofdthema's van het onderzoek zijn:

1. Tevredenheid over de voorlichting
2. Factoren die invloed hebben op het studiekeuzeproces
3. Vakinhoudelijke aansluiting en aansluiting qua werkvormen
4. Verwachtingen over en tevredenheid met de opleiding

De monitor geeft inzicht in:

- aansluitfactoren die goed scoren, dan wel verbetering behoeven;
- vorderingen wat betreft factoren die betrekking hebben op onderwijskwaliteit en het studiesucces;
- keuze voor en uitvoering van studiekeuzeactiviteiten zoals bedoeld in de wet Kwaliteit in Verscheidenheid.

HBO-Aansluitingsmonitor heeft in 2013 ook een eigen website gekregen:

www.hboaansluitingsmonitor.nl. Daarop staan onder andere de algemene rapportages: vergelijking havo-mbo en vergelijking havo-vwo.

7. Kenniscirculatie

Website <http://vo-ho.nl>

De website voorziet in actuele informatie, onder andere:

- Over alle vo-ho activiteiten voor alle actoren
- Rapportages HBO-Aansluitingsmonitor (ook: www.hboaansluitingsmonitor.nl)
- Steunpunten vakken / DOTs

LinkedIn

Het aansluitingsnetwerk is actief op LinkedIn met een discussiegroep.

Presentaties vo-ho regionaal en landelijk

- Ronde tafelgesprekken Bert Jan Flim op decanendag 7 feb 2014
- Presentatie Jelle Nauta over Aansluitingsnetwerk bij Stenden Emmen (jan 2014)
- Presentatie Jan Kamphorst over HBO-Aansluitingsmonitor bij ECMA, NHL hogeschool (nov 2013)
- Workshops door Mart Mojet en Jelle Nauta op landelijke NLT conferentie

Interviewronde SLO

SLO heeft in najaar 2013 een interviewronde georganiseerd over de bijdrage van netwerken aan docent professionalisering. Ons netwerk heeft daaraan deelgenomen.

Nieuwsbrieven

In 2013 zijn er vier vo-ho Nieuwsbrieven verschenen en verspreid naar ca. vijfhonderd mailadressen. De nieuwsbrieven zijn uiteraard ook digitaal op <http://vo-ho.nl> beschikbaar.

Docent Ontwikkel Teams (DOTs)

De volgende DOT's zijn actief:

- Natuur, Leven en Technologie (NLT) / Onderzoeken & Ontwerpen (O&O)
- Scheikunde
- Wiskunde
- Economie
- Nederlands
- Engels
- Biologie

De resultaten van DOTs worden gedeeld via de website en Nieuwsbrieven.

Media

Bert Jan is op omrop Fryslân geïnterviewd over de uitkomsten van het propedeuserapport Terugkoppeling studieresultaten.

Uitzending op RTL-Nieuws van de eerste les van Mart Mojet met de 3D-printer bij RSG-Sneek. Mart Mojet is coach van het DOT NLT.

Bijlage: Overzicht van actoren binnen het aansluitingsnetwerk

Deelnemende VO-scholen:

1. Bornego College
2. Christelijk Gymnasium Beyers Naudé
3. CSG Anna Maria van Schurman
4. CSG Bogerman
5. CSG Comenius
6. CSG Lauwers College
7. CSG Liudger
8. Dockinga College
9. Havo Top Burgum
10. Linde College
11. Marne College
12. OSG Piter Jelles – Montessori / Impulse
13. OSG Piter Jelle – Leeuwarder Lyceum
14. OSG Piter Jelles – Gymnasium
15. OSG Sevenwolden
16. OSG Singelland - Drachtster Lyceum
17. RSG Magister Alvinus
18. RSG Simon Vestdijk
19. Stellingwerf college
20. VAVO Friesland College

Deelnemende HO-instellingen:

1. Hogeschool Van Hall Larenstein (VHL)
2. NHL hogeschool (NHL)
3. Stenden hogeschool
4. Rijksuniversiteit Groningen – vestiging Friesland
5. Universiteit Twente

Leden stuurgroep:

- K.W. van der Hoek (voorzitter, lid college van bestuur Stenden hogeschool)
G. Tol (directeur Educatie & Communicatie NHL hogeschool)
T. Huisman (directeur Diermanagement en Kust en Zeemanagement a.i., hogeschool Van Hall Larenstein)
H. Dol (conector Leeuwarder Lyceum, vertegenwoordiger Pompeblêd scholengroep)
S. Stelwagen (directie Simon Vestdijk, vertegenwoordiging Pompeblêd scholengroep)
G. Spoelstra (directie Comenius, vertegenwoordiging Fricolore scholengroep)
P. van de Peppel (teamleider Liudger, vertegenwoordiging Fricolore scholengroep)
B.J. Flim (coördinator, docent en havo-coördinator Vavo, Friesland College)
J. Nauta (coördinator, docent hogeschool Van Hall Larenstein)

Secretariaat:

- N. Fledderus (front-office, medewerker secretariaat hogeschool Van Hall Larenstein)
H. Hoks (back-office, medewerker maatschappelijke stages Linde college, Wolvega)

Leden werkgroep LOB communicatie:

- G. Hermans (decaan, Drachtster Lyceum)
C. Apperloo (decaan, Liudger/Drachtster Lyceum Burgum)
S. Bosma (hogeschool Van Hall Larenstein)
J. Elzinga (NHL hogeschool)
I. Toering (Stenden hogeschool)
B.J. Flim (voorzitter)

Leden werkgroep LOB Onderwijs:

- G. Spoelstra (CSG Comenius)
F. Meinderstma (decaan, Bornego)
G. Kinds (beleidsmedewerker, Stenden hogeschool)
I. Vermeulen (beleidsmedewerker, NHL hogeschool)
Vacature (hogeschool Van Hall Larenstein)
J. Nauta (voorzitter werkgroep)